

KVALITET I DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

DM (Dansk Magisterforening) er den faglige organisation, der bredest repræsenterer undervisere både på universiteterne og professionshøjskolerne. Derudover har DM mange studerende som medlemmer.

DM mener, at det er i interaktionen mellem dygtige undervisere og motiverede studerende at kvaliteten i uddannelserne skabes og udvikles. Derfor er det afgørende, at erfaringerne fra undervisere og studerende medtænkes, når rammerne for fremtidens videregående uddannelser formuleres i arbejdet med kvalitetsreformen.

Fra utallige debatmøder, undersøgelser og dialoger med underviserne og studerende står det klart, at der er en udbredt bekymring for, hvordan kvalitet i de videregående uddannelser fremover defineres. I de seneste måneders debat har der været en tendens til at kvalitet er sat lig med kvantitative måltal som fx beskæftigelsesgrad og antal studerende, der kommer igennem uddannelsessystemet.

Et enigt Folketing vedtog i december 2013 følgende udgangspunkt for arbejdet med uddannelseskvalitet:

”Kvalitet er, når alle studerende bliver udfordret til at udfolde deres potentiale til det yderste og ansvarsfuldt leverer deres ypperligste præstationer gennem hele studiet. Kvalitet handler om almen dannelse og høj faglighed, om tid til fordybelse og god undervisning og om den studerendes evne til at tænke selvstændigt, kritisk reflekterende og tværdisciplinært”.

DM erklærer sig enige i udgangspunktet og har følgende fire konkrete forslag til, hvordan uddannelseskvaliteten kan øges:

Fire konkrete forslag

1. Der skal skabes rum for en øget fleksibilitet i uddannelsessystemet.
2. Der skal laves lokalt tilpassede arbejdstidsaftaler, der sikrer en rimelig fordeling af undervisernes tid på undervisning, forskning og øvrige relevante aktiviteter.
3. Retskravet til kandidatoverbygningen skal forlænges, så universitetsbachelorerne har mulighed for at vende tilbage til universiteterne og tage deres kandidatgrad inden for fem år efter endt bacheloruddannelse.
4. Der er brug for at indarbejde flere konkrete tiltag, der kan bygge bro mellem uddannelse og arbejdsmarked.

Uddybning af Dansk Magisterforenings fire forslag

Ad 1) Øget fleksibilitet i uddannelsessystemet.

DM mener, at fleksibilitet i uddannelsessystemet er vigtigt. Det skal være muligt at skifte fra fx professionshøjskolerne til universiteternes kandidatuddannelse og vice versa. Forudsætningen for, at en øget fleksibilitet reelt kan blive til virkelighed er, at man forholder sig mere nuanceret til elementer som økonomi, finansieringsgrundlag, det ændrede forhold mellem studerende og VIP'ere samt konkurrence mellem universiteterne:

- Økonomien indrettes efter behovet for fleksibilitet ved at taxametersystemet reformeres, så der ikke kun fokuseres på beståede eksamener men også på det undervisningsinput, der skal til for at løfte de mange studerende, der er optaget på universiteterne de senere år.
- Det finansielle grundlag skal animere studerende til at integrere udenlandsophold i deres uddannelse, også selvom det betyder, at der ikke altid kan ske en 100 procents merit og opfyldelse af eksamenskravet, da udlandsophold er en selvstændig kvalitet, der både beriger den studerende, uddannelsesinstitutionen og senere arbejdsmarkedet. Som det er nu kan fremdriftsreformen, når den er fuldt gennemført, utilsigtet komme til at hæmme de studerendes tilbøjelighed til at tage ophold i udlandet som led i deres uddannelse.
- En uddannelsesreform, der sigter på at øge kvaliteten i uddannelserne, må ikke kun handle om at øge timetallet for de studerende, men forudsætter også midler til og prioritering af kompetenceudvikling af underviserne. Det er derfor nødvendigt at tage højde for, at den markante vækst i studerende har rykket ved forholdet mellem studerende og VIP'ere, og at det har påvirket den tid, der er til den enkelte studerende. Det tydeliggør behovet for at ansætte flere fastansatte undervisere.
- Det nuværende finansieringssystem lægger op til en uhensigtsmæssig konkurrence mellem uddannelsesstederne i stedet for at belønne samarbejde på tværs.

Ad 2) Undervisernes arbejdstid

Undervisernes arbejdstid og fordeling af tidsforbrug på henholdsvis undervisning, forskning og øvrige relevante aktiviteter må ikke blive for rigid og standardiseret. Som udgangspunkt kan kvaliteten i undervisningen kun sikres, hvis undervisningen er forskningsbaseret. Dette sker bedst, hvis hver uddannelsesinstitution får de rette rammer til at sikre balancen og sammenhængen mellem forskning og undervisning mv., således som det er forudsat i universitetsloven og i stillingsstrukturen.

Ad 3) Retskrav til kandidatgraden

Forslaget om at indrette uddannelsessystemet så de universitetsuddannede bachelorere kan "stige af uddannelsessystemet" og komme ud på arbejdsmarkedet har været fremsat, bl.a. i

Produktivitetskommissionens fjerde delrapport om uddannelse og innovation og i den offentlige debat i øvrigt.

DM mener, der er en principiel forskel mellem professionsbachelor og universitetsuddannede bachelorer, idet professionsbachelorne har en målrettet erhvervskompetence og et arbejdsmarked – hvilket (endnu) ikke er tilfældet for de universitetsuddannede bachelorer.

Det er derfor vigtigt at fastholde, at der er et retskrav for de universitetsuddannede bachelorer til at studere videre til kandidatniveau, og at retskravet til en kandidatoverbygning må forlænges med fem år, før de universitetsuddannede bachelorer opfordres til at søge mod arbejdsmarkedet.

Ad 4) Brobygning til arbejdsmarkedet

Brobygning mellem universiteter og arbejdsmarked skal prioriteres langt højere på universiteterne – i studienævn, aftagerpaneler, karrierecentre mv. Brobygning handler om, at oversætte de kompetencer og kvalifikationer, som de studerende opnår i løbet af deres uddannelse til muligheder i relation til arbejdsmarkedet. Samtidig er det vigtigt at understrege at brobygning går begge veje og dermed også stiller krav til virksomhederne og en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Fire ud af fem i en ny DM-undersøgelse¹, peger på at universiteterne bør gøre mere for at bygge bro fra uddannelse til arbejdsmarked. Særligt samarbejde med arbejdspladser, praktik/virksomhedsbesøg og karrierevejledning er indsatser, som medlemmerne især mener, ville have rustet dem bedre til arbejdsmarkedet.

DM's seks forslag til brobygning mellem universitet og arbejdsmarked:

1. *Karrierecentre skal opprioriteres og udbredes*, så kontakten til tilbud i karrierecentre bliver en naturlig del af studietiden. Inspiration til en visionær og velfungerende måde at arbejde med brobygning kan hentes fra Aalborg karrierecentre.
2. *Forsøg med mentorordninger*, hvor den studerende får adgang til unikt netværk og gennem sparring får beriget sin faglige og personlige udvikling. Karrierecentrene faciliterer mentorordningerne.
3. *Karrierevejledning skal udbredes og gøres obligatorisk* for kandidatstuderende. Særligt de studerendes evne til at sætte ord på egne kompetencer i en erhvervsorienteret kontekst skal indgå i vejledningen.
4. *Sammensætningen af aftagerpanelerne skal laves om*, så de i højere grad bliver sammensat af personer, der direkte ansætter dimittender. Panelerne skal have en bredere målsætning om også at bidrage til, at de studerendes kompetencer formidles til relevante dele af arbejdsmarkedet, både de store virksomheder som traditionelt ansætter akademikerne, men også små og mellemstore virksomheder, der har vist sig at udgøre et potentiale, hvad angår ansættelse af akademisk arbejdskraft.
5. *Relevant praktik i uddannelsen*. Gennem sikring af det faglige udbytte af relevante praktikophold kan praktik fungere som en glimrende brobygger til arbejdsmarkedet og skærpe de studerendes blik for egne kompetencer og karrieremuligheder.

¹ Spørgeskemaundersøgelse, som er sendt ud 2000 humanister, som har dimissionsår mellem 2008 og 2013 og ligeledes til 777 scient.er med samme dimissionsår. Se yderligere tal fra undersøgelsen i materialets bilag 1.

6. *Studienævnene skal forpligtes* til løbende at drøfte brobygning mellem uddannelsen og arbejdsmarkedet. Studienævnene er et oplagt forum, hvor undervisere og studerende i fællesskab kan drøfte udviklingen af kvalitet og relevans på de enkelte studier, herunder brobygning.

Den aktuelle debat om kvalitet og relevans

I den aktuelle debat om uddannelsernes kvalitet har der været en tendens til at sætte lighedstegn mellem kvalitet og relevans for arbejdsmarkedet, og især den private sektor har været i fokus. DM mener, at det private erhvervsliv, og ikke mindst de små- og mellemstore virksomheder, er et interessant og dokumenteret aftagermarked for de nyuddannede. Tænk tanken KRAKA har for DM lavet en undersøgelse, som viser, at magistre i høj grad bliver ansat i små virksomheder, og DM støtter alle initiativer, der kan fremme et sådan match, sådan som akademikerkampagnen også gjorde det.

DM har imidlertid to generelle indsigelser til den aktuelle debat.

For det første bliver relevans forstået alt for snævert, når det handler om de akademiske uddannelser. Her må relevans forstås som *nyskabende relevans*, da det er den ekstra tilføjelse af ny viden, akademiske metoder og innovationskraft, som en akademisk medarbejder bidrager med, der giver relevans for virksomheden, hvad enten det er i den private eller offentlige sektor.

For det andet har erhvervslivet selv et medansvar for at bidrage til, at de nyuddannede akademikere kommer ind på arbejdsmarkedet, og det kan bl.a. ske gennem aftagerpaneler, hvor repræsentanterne for erhvervslivet også må påtage sig rollen som 'brobygger' til arbejdsmarkedet.

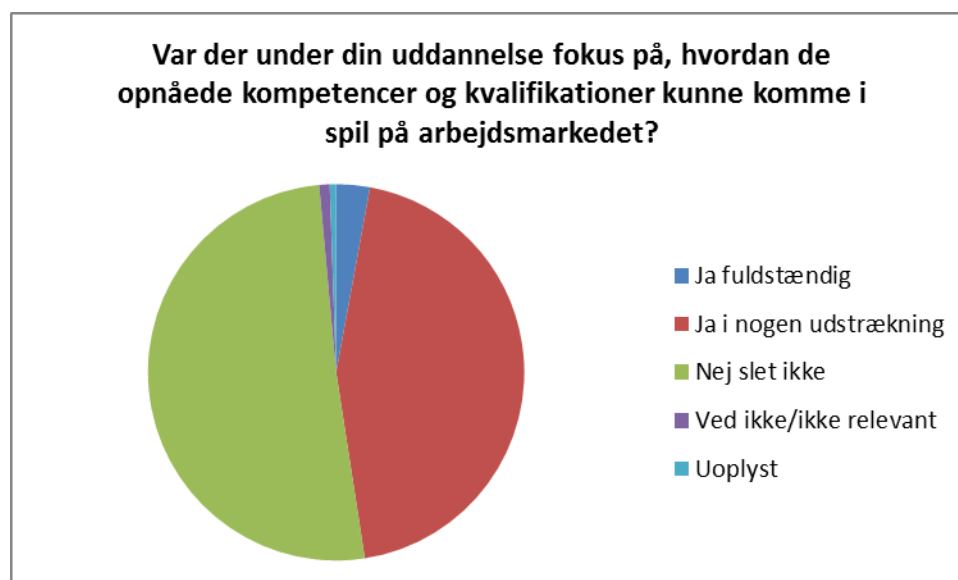
DM mener, at debatten om de forskellige uddannelsesretningers nytteværdi må ske på et faktuel og dokumenteret grundlag i stedet for en unuanceret debat om fx humanisters manglende beskæftigelsesmuligheder. Vi ved fra DM's egen undersøgelse, at negativ omtale af humanister påvirker den måde, medlemmerne ser på deres mulighed for at gøre karriere. Når man samtidig ved, at magistre hører til blandt de grupper, der har klaret sig bedst gennem den økonomiske krise, og at humanisterne vinder stadig mere indpas på arbejdsmarkedet, er det beklageligt, at humanister over en kam skal stå på mål for negativ omtale af deres fag.

Bilag 1: Undersøgelse om uddannelseskvalitet blandt nyuddannede

DM (Dansk Magisterforening) gennemførte i slutningen af februar 2014 en undersøgelse om uddannelseskvalitet blandt de af vores medlemmer, der havde dimissionsår fra 2008 til 2013 som humanist kandidat eller scient.er.

Undersøgelsen viste følgende om *Uddannelseskvalitet*

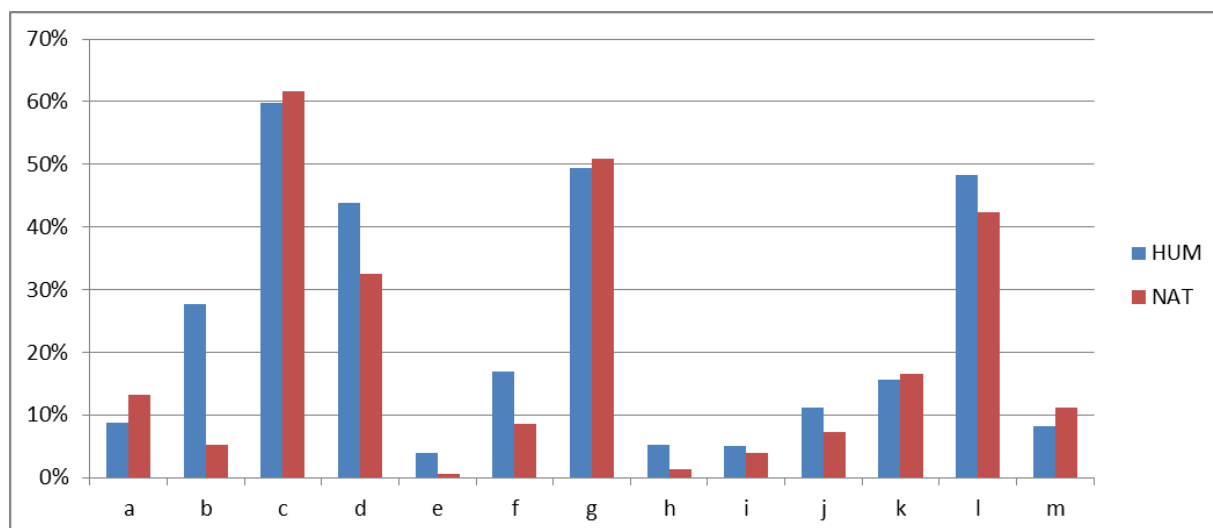
Medlemmerne er blevet spurgt til, om der under deres uddannelse var fokus på, hvordan de opnåede kompetencer og kvalifikationer kunne komme i spil på arbejdsmarkedet. Resultatet ses i figur 1.



Figur 1. Procentvis fordeling af medlemmerne efter om, om der under deres uddannelse var fokus på, hvordan de opnåede kompetencer og kvalifikationer kunne komme i spil på arbejdsmarkedet. Kilde: DM's undersøgelse om uddannelseskvalitet 2014.

Stort set ingen medlemmer svarer "ja fuldstændig", mens ca. halvdelen svarer "Ja i nogen udstrækning", mens resten stort set svarer "nej slet ikke". Der ses ingen forskelle mellem svarene fra humanister og scient.er, hvilket i sig selv er bemærkelsesværdigt.

Medlemmerne er også blevet spurgt til, hvad de mener, kunne have styrket deres uddannelse i forhold til at ruste dem til arbejdsmarkedet. Klart flest medlemmer peger på, at mere samarbejde med arbejdspladser kunne have rustet dem bedre, ligesom praktik/virksomhedsbesøg og karrierevejledning også vurderes meget vigtigt. Figur 2. viser, hvordan hhv. humanister og scient.er forholder sig til spørgsmålet.



A Ingenting, min uddannelse har gjort mig tilstrækkelig klar til arbejdsmarkedet

B Mere undervisning

C Mere samarbejde med arbejdspladser

Flere grundlæggende generelle kompetencer, der ligger uden for mit fag (f.eks.

D regnskabsforståelse, kommunikation, formidlingskompetencer, IT, legatsøgning m.v.)

E Flere eksaminer/tests

F Flere tværfaglige forløb

G Praktik/virksomhedsbesøg

H Mere gruppearbejde

I Mulighed for medindflydelse på uddannelsen

J Mere forskningsbaseret undervisning

K Mulighed for mere fleksibelt at kunne sammensætte uddannelsen

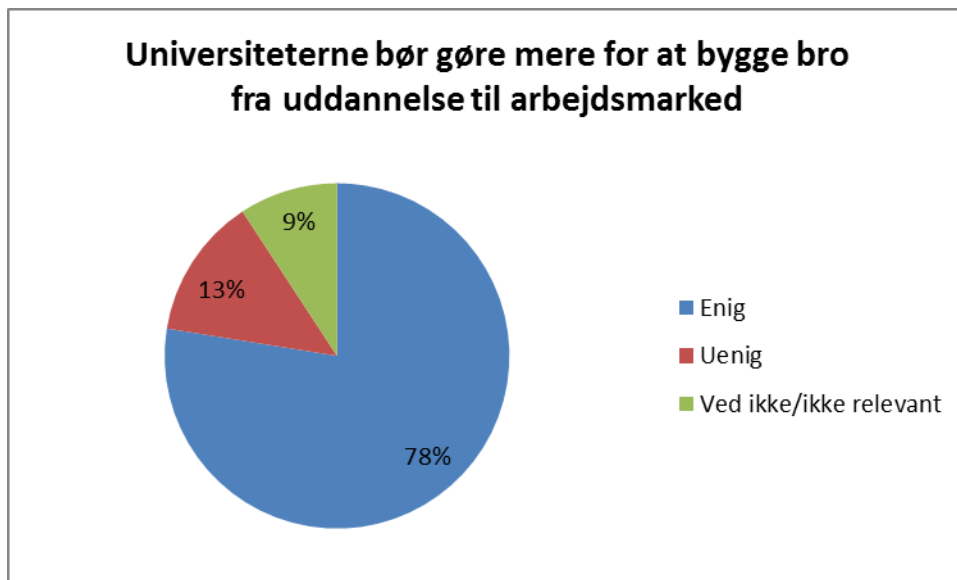
L Mere karrierevejledning

M Andet

Figur 2. Procentvis fordeling af humanister (HUM) og scient.er (NAT) efter, hvad de mener, kunne havde styrket deres uddannelse i forhold til at ruste dem til arbejdsmarkedet. Kilde: DM's undersøgelse om uddannelseskvalitet 2014.

Medlemmerne er uanset uddannelsesretning enige om de tre vigtigste ting, men det fremgår også, at en større andel af humanisterne ønsker mere undervisning (b), flere grundlæggende generelle kompetencer (d) og flere tværfaglige forløb (f) set i forhold til de naturvidenskabeligt uddannede.

Omvendt er der en større andel af scient.erne, som ikke mener, at der var noget der kunne eller skulle ændres i deres uddannelse (a).



Figur 3. Procentvis andel af medlemmer på om de enige i, at universiteterne bør gøre mere for at bygge bro fra uddannelse til arbejdsmarkedet. Kilde: DM's undersøgelse om uddannelseskvalitet 2014.

Som figur 3 viser, er der heller ingen markante forskelle mellem humanistisk uddannede medlemmer og naturvidenskabeligt uddannede, i forhold til spørgsmålet om holdningen til, at universiteterne bør gøre mere for at bygge bro til arbejdsmarkedet.